

CEID'den Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Raporu

esitlikadaletkadin.org/ceidden-turkiyede-toplumsal-cinsiyet-esitligini-izleme-raporu

30 Temmuz 2021

Cinsiyet Eşitliğini İzleme Derneği'nin (CEID) bu sene ilkinin yayınladığı Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Raporu, çevrimiçi bir toplantı ile tanıtıldı. 2019-2020 verileri üzerinden hazırlanan rapor, bundan böyle iki yılda bir yayınlanacak.

2019-2020 verilerine dayanarak ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini periyodik olarak izleyerek hazırlanan rapor, iki ana bölüme oluşuyor. Prof. Dr. Serpil Sancar tarafından yazılan ilk bölüm "Yapısal İzleme", toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini hak temelli izlemenin stratejilerini, politikalarını ve normlarını özetleyerek, Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğini anaakımlaştırma politikalarını değerlendiriyor.

Raporun ikinci bölümünde ise Doç. Dr. İlknur Yüksel-Kaptanoğlu, "Göstergelerle İzleme ve Gösterge Verileri"ni ele alıyor.

Yapısal İzleme

Birinci bölümün sunumunu yapan Prof. Dr. Gülay Toksöz, 'Yapısal İzleme' raporunun amacının Türkiye'nin imzacı olduğu uluslararası toplumsal cinsiyet eşitliği sözleşmelerine ve belgelerine uyumunu değerlendirildiğini, bu amaçla çıkartılmış yasa, ulusal uygulama için oluşturulmuş kurum ve politikaların değerlendirmesi olduğunu belirtti.

Kamu hizmetini belirleyen temel siyasal düzenlemelerin kalkınma planlarında tanımlandığını söyleyen Toksöz, 11. Kalkınma Planı'nın hiçbir yerinde toplumsal cinsiyet eşitliği normuna yer verilmediğini, bunun yerine sadece ailenin ve kadının güçlenmesinden söz edildiğine işaret etti.

Ulusal Eylem Planları'na dair incelemede ise 2018-2023 Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'ndan örnek veren Toksöz, planda toplumsal cinsiyet eşitliği normunun olmadığını, temel alınan kadının güçlendirilmesi normunun da ailenin güçlendirilmesi amacı taşıdığını anlattı.

Toksöz, rapordaki tespitleri de paylaştı:

- Evrensel kadın hakları yerine milli ve manevi değerlerle uyumlu hak tanımı yapıyor.
- Eşitlik normuna yer verilmiyor.
- Kadının güçlenmesi, ailenin güçlenmesi için isteniyor.
- Hedeflere yönelik faaliyetler için doğrudan değil dolaylı müdahale stratejileri kullanılıyor.
- Kadınlara yönelik şiddet, dar bir kapsamda çoğu zaman kadınlara merhamet ve acımayı çağrıştıran vicdani bir sorun olarak ve sadece aile içi şiddete indirgenerek ele alınıyor.
- Genel konularda olduğu gibi şiddetle ilgili olarak da veri eksikliği var ve izleme yapılmıyor.
- Olumlu ayrımcılık uygulanmıyor.
- Evrensel norm ve stratejilerden uzaklaşıyor.

Ardından Toksöz, bu bağlamda, ilgili kamu ve sivil otoritelerinin toplumsal cinsiyet eşitliği için siyasal iradeye sahip olmanın öneminden, temel politika olan anaakımlaştırmanın, toplumsal cinsiyet bakış açısının tüm yasa, politika, proje tasarım, uygulama ve izleme aşamalarına dahil edilmesine kadar stratejileri ele aldı.

Göstergelerle İzleme ve Gösterge Verileri

mevcut göstergelerin yanı sıra önerilen ve araştırma gerektiren göstergeleri paylaştıklarını anlattı. Kaptanoğlu, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nden yararlananların sayısına ulaşılırken, tedbir kararı alınan ve öldürülen kadın sayısına ulaşma taleplerinin karşılıksız kaldığını örnek verdi. Bu veriyi önerilen gösterge arasında sıralarlarken, dijital şiddet yaygınlığına ise araştırma gereken gösterge başlığında yer verdiklerini aktardı.

LGBTİ Temsilcilerinden Eleştiri

Toplantıya katılan LGBTİ+ örgütleri temsilcileri, raporda LGBTİ+'lardan sınırlı sayıda bahsedildiği, raporun cis-hetero kadın ve erkekler çerçevesinde kaldığı eleştirisinde bulundu. Katılımcılar, bu eleştirinin haklı olduğunu belirtirken mevcut üzerinden

ilerlediklerini ve LGBTİ+'lara ilişkin verilerin sınırlı olmasının rapora yansıdığını dile getirdi.

LGBTİ Örgütlerinin temsilcilerinin eleştirilerinin haklı eleştiriler olduğunu söyleyerek başlayan Toksöz, şöyle devam etti: "Ancak, belirtmek istiyorum ki, biz bu faaliyeti yaparken, esasen, var olan durumu tespit ediyoruz. Ve var olan durumu da bahsettiğim yapısal izlemenin temelini oluşturan, düzenlemeler ve kurumlar üzerinden yapıyoruz. İkincisi de var olan veriler üzerinden yapıyoruz." Birtakım kısıtlılıkların da olduğunu ekleyen Toksöz, bu kısıtlılıkların en başında ise, özellikle LGBTİ+ bireylere ilişkin verilerin son derece sınırlı olmasına bağlı olduğunu belirtti.

Rapora buradan [ulaşabilirsiniz](#).